

Mavrica je glasilo treh društev

SKD Istra Pulj
SKD Oljka Poreč
SKD Ajda Umag

Uredniški odbor

Klaudija Velimirović
Mirjam Pram
Danica Bojković

Odgovorna urednica:

Vesna Vukšinić Zmaić

Založnik

SKD Istra Pulj

Oblikovanje

Tihana Nalić

Tisk

Tiskara NOVA

Naklada

350 izvodov

Hermana Dalmatina 4 - Galerija
Držičeva ul. 2 - Slovenski dom
52100 Pulj

slovinci@skdistra.hr
tel.: 052 215 851, 099 224 2082, 099 224 2083
fax: 052 544 406

Uradne ure

Vsak dan od 10.00 do 12.00 ure
razen ob četrtkih od 16.00 do 18. ure

**Pridružite se nam v pevskem zobru in delavnicah.
Vabljeni na razstave in dogodke društva!
Spremljajte nas na Facebook strani: Skd Istra**

Veleposlanstvo Republike Slovenije v Republiki Hrvaški

Alagovičeva 30
10000 Zagreb

Uradne ure: ponedeljek in petek od 9.00 do 12.00 ure
sreda od 9.00 do 12.00 ure in od. 14.00 do 16.00 ure
tel.: +385 1 6311 000, 6311 011
fax: +385 1 6177 236

Konzularni oddelek: tel.: 01 6311 014 / 015
Dežurna služba za nujne primere: +385 98 462 666

Glasilo financirajo

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
Savjet za nacionalne manjine RH
Svet slovenske narodne manjštine mesta Pulj
Svet slovenske narodne manjštine Istrske županije

Zadnja stran: **Ljubljana**, foto: Dunja Wedam

Klaudija Velimirović se zahvaljuje

Deset let - veliko in malo, odvisno s katerega zornega kota človek gleda.

Na trenutke se mi zazdi, da sem bila na odgovorno funkcijo predsednice izbrana pred kratkim. Toda deset let ni malo za obstoj društva, kaj šele v življenju ene osebe. Odločila sem se, da je nastopil čas, ko je društvu potrebna in dobrodošla osvežitev na vodilni funkciji. V preteklosti smo z ožjimi sodelavci veliko več želeli in načrtovali, kot smo glede na finančna sredstva lahko udejanili. Kljub temu smo vsi skupaj prispevali, da se je društvo v tem času lepo razvijalo. Urad vlade Republike Slovenije je prepoznal naše uspešno delo in nam omogočil Slovenski dom v Pulju.

Kako lepo se to sliši - Slovenski dom! Tisti, ki smo zaradi obveznosti prebili več časa v njem, vemo, da člani vanj radi zahajajo, še več, na obisk pridejo tudi mimoidoči Slovenci, ki se mudijo v našem mestu. Na naša vrata potrkaajo tudi someščani drugih narodnosti, ki potrebujejo pomoč v komunikaciji z našo matično državo.

Prostorski pogoji, ki jih ponuja Slovenski dom, so omogočili razmah društvenih dejavnosti.

Že deset let delujeta kreativna delavnica Čebelice in delavnica Zdravo življenje; pred kratkim časom se jima je pridružila še likovna delavnica. Uredili smo tudi knjižnico, ki ima premore 2000 knjig. Vse delavnice so že imele samostojne razstave, nekatere tudi čez mejo. Članice kreativne delavnice so na nekaterih gostovanjih zbora postavile razstave z izdelki, ki so v ponos ustvarjalkam in našemu društvu.

Doponilni pouk slovenskega jezika in kulture že nekaj let poteka v prostorih Slovenskega doma. Vse možnosti delovanja še niso izčrpane, zato upam, da bo osvežitev vodstva osvežila ideje za nove dejavnosti, predvsem za mlade, saj teh društvu primanjkuje.

Pred desetimi leti smo imeli srečno roko pri izbiri voditeljice zbora. Pevski zbor Encijan je pod vodstvom dirigentke Paole Stermotić postal kakovosten amaterski zbor, prepoznaven v širšem okolju in daleč čez mejo. Vabila za gostovanja prihajajo od vsepovsod, vendar vsem ne moremo ugoditi, saj so prevozni stroški v oddaljene kraje največja ovira.

Oseбно menim, da je zbor primer lepega sožitja, saj so njegovi člani tudi dru-

gih narodnosti. Verjamem, da se med nami dobro počutijo, mi pa smo jim hvaležni, da skupaj z nami prepevajo v slovenskem jeziku in s tem prispevajo k prepoznavnosti in uveljavljenosti zbora, slovenske glasbe in našega društva. Ne nazadnje se želim zahvaliti vsem, ki so me pri mojem delu podpirali in mi pomagali. Hvala pridnim volonterkam in volonterjem, ki so se izkazali, kadar je bilo potrebno; članom predsedstva, v katerem smo odlično sodelovali, in

dosedanji poslovni tajnici Jasmini, s katero sva bili dober tandem. Naj dodam dobrošlo pomoč z nasveti prve predsednice Alojzije Slivar in Vinke Kneza, dolgoletnega predsednika Sveta slovenske nacionalne manjšine za Istrsko županijo. Brez pomoči vseh naštetih in končno vseh članov, ki so ostali zvesti društvu, bi rezultati njegovega delovanja bili zagotovo skromnejši. Še enkrat, velika hvala vsem!

Klaudija Velimirović

Nova predsednica društva

Po izteku mandata dosedanjega vodstva društva smo na volilni skupščini 20. novembra 2015 izvolili pet članov novega upravnega odbora, ki so: Danica Avbelj, Antonija Bubić, Marija Langer, Klavdija Velimirović in Janez Velkavrh.

V skladu z odredbami statuta je upravni odbor na svoji prvi seji izbral **Danico Avbelj** za predsednico Društva. Novi predsednici želimo veliko uspehov!

Dnevi slovenske kulture - skupni projekt slovenskih društev v Istri

Dnevi slovenske kulture v Istri so letos potekali drugič v sklopu sodelovanja tukajšnjih slovenskih društev. V prejšnjih letih je naše društvo vsako leto organiziralo Dneve slovenske kulture v Pulju, ki so - odvisno od finančnih sredstev - trajali dva ali tri dni. Članom in someščanom smo delno predstavljali stvaritve slovenske kulture s področij slikarstva, filmske in gledališke umetnosti ter glasbe, pa tudi znanstvene dosežke s področja ohranjanja slovenskega jezika in kulturne dediščine, ki so jih na okroglih mizah vodili ustrezni izvedenci. Potem pa smo se domislili, da bi nekatere dogodke lahko prirejali tudi v drugih istrskih krajih.

Ker so po vsej Istri druga za drugo nastajala nova slovenska društva, smo z njimi začeli sodelovati, in to najprej pri skupnem praznovanju slovenskega kulturnega praznika. Konec leta 2013 so društva oblikovala tako imenovano Koordinacijo intenziviranega sodelovanja. Leta 2014 smo načrtali prvi skupni projekt in oktobra organizirali Dneve slovenske kulture v Istri. Vsako društvo je v svojem kraju organiziralo en dogodek, skupni razpored prireditev pa je omogočil, da so se ga udeležili tudi člani preostalih društev, kar je bil tudi osnovni namen tovrstnega sodelovanja.

Letošnji Dnevi so potekali od 21. do 24. oktobra. Seveda smo svoje želje

Otvoritev razstave *Življenje in delo Hermana Potočnika Noordunga* v Mestni knjižnici v Pulju. Na fotografiji govornik in pobudnik razstave Primož Premzelj, poznavalec Potočnikovega dela.

Razstava Noordungovih načrtov

pri uvrščanju gostujočih ustvarjalcev v skupne programe morali podrediti finančnim omejitvam. Kljub temu ugotavljamo, da smo publiki ponudili pester program. Pri tem naj poudarimo, da so tudi gostujoči umetniki izkazali veliko razumevanja pri izpolnjevanju zastavljenega programa.

Za bralce, ki niso imeli priložnosti obiskati vseh dogajanj, sledi kratek povzetek.

V Labinu je Društvo Slovencev organiziralo koncert odličnega okteta. Moška vokalna zasedba je nastala na Gimnaziji Celje-Center, ki pod umetniškim vodstvom Gregorja Deleja deluje že od leta 2006. Nastopili so v prostorih bošnjaškega kluba v Labinu. Na koncert so prišli člani društva iz Labina, predstavniki preostalih manjšin v mestu ter rojaki iz Poreča, Buzeta in Pulja. Oktet je zapel različne avtorske skladbami z njihove nedavno izšle zgoščenke *Svoboda*, razveselil pa nas je tudi s slovenskimi zimzelenimi in na veliko veselje predstavnikov manjšin tudi z nekaterimi ponarodelimi skladbami s področja bivše Jugoslavije. Po koncertu sta sledila večerja in druženje.

Oktet

Društvo Lipa iz Buzeta je v prostorih Narodnega doma postavilo razstavo del akademskega slikarja Martina Bizjaka z naslovom Risbe. Ogledali smo si izbor izmed 1500 risbami nastalimi v letošnjem letu na teme, ki jih je avtor prej slikal v drugih tehnikah in v različnih ciklikih. Martin Bizjak je izredno plodovit avtor, ki se je slikarstvu posvetil šele po upokojitvi in odtlej neumorno in veliko ustvarja. Pred otvoritvijo razstave so Buzetčani poskrbeli še za kulturni program. Ženska skupina Ajdovke iz Umaga je zapela tri ljudske pesmi. Predstavili sta se tudi dve mladi članici društva. Učenka dopolnilnega pouka slovenskega jezika Jana Marinac in njena učiteljica Eva Cigler sta poustvarili delček učnega programa; 11-letna harmonikašica Vanesa Jakac pa je zapela in zaigrala.

Dogodka se je udeležil župan mesta Buzet Siniša Žulič in Giuseppina Rajko, namestnica župana Istrske županije, ki se na vabila kulturnih društev vselej redno odzove.

Naše društvo se je tokrat z dvema dogodkoma posvetilo delovanju sonarodnjakov v preteklosti. V galeriji društva je v Pulju gostovala potujoča razstava Slovenski ustvarjalci v Grožnjanu, ki je bila zasnovana ob 50-letnici "mesta umetnikov". Na pobudo nekaterih slovenskih slikarjev in tudi drugih umetnikov iz prejšnje države so pred 50 leti v tem tedaj opustelem mestecu organizirali prvo slikarsko kolonijo. Potem je ta dogodek sprožil zakup in prenovo praznih hiš, ki so jih poselili ustvarjalci sami in s tem utrlj pot revitalizaciji tega pitoresknega mes-

Rok Zelenko in Klauđija Velimirović na otvoritvi razstave Slovenski umetniki v Grožnjanu

Karmen Košir, Dino Zidarić, Laura Košir in Ian Gotal

teca. Z bogatenjem vsebin, predvsem s programi Glasbene mladine, ki ima v Grožnjanu tudi svoj sedež, si je mestece prislužilo prej omenjeni atribut.

Razstava je zajela izbrane stvaritve umetnikov različnih področij, ki so v obdobju preteklih 50 let ustvarjali v Grožnjanu. Spremno knjižico s prikazom ustvarjalcev in katalogom razstavljenih del je naše društvo natisnilo v posebni tematski številki Mavrice.

V sodelovanju s puljsko mestno knjižnico so osvetlili tudi lik in delo Hermana Potočnika Noordunga, svetovno znane- ga vizionarja, ki je 'potovanje po veselju' znanstveno utemeljil v knjigi objavljeni leta

1928. V prostorih knjižnice so razstavili faksimile ilustracij iz knjige in na panojih objavili besedila, iz katerih je bilo mogoče razbrati veliko zanimivosti iz življenja in delovanja tega slovitega Slovenca, rojenega v Pulju v družini zdravnika avstrijske mornarice.

Na svečanem odprtju razstave so bili navzoči: župan mesta Maribor Andrej Fištravec, namestnica župana mesta Pulj Elena Puh Belci ter iz Veleposlaništva RS v Zagrebu konzul Viktor Mlakar in prva svetovalka Kristina Kliner.

Naj dodamo še zanimivost, da je kmalu po Dnevih slovenske kulture že 5. novembra v okviru Zgodovinskega in pomorskega muzeja v Pulju sledilo svečano odprtje turističnega informativnega centra, ki so ga poimenovali po Hermanu Potočniku Noordungu. Prostor se nahaja v delu avstrijske trdnjave (v kateri domuje muzej). To dejstvo so posrečeno povezali z Noordungom v sloganu Od avstrijskega mesta do veselja, ki je bil izpostavljen na svečanosti.

Klauđija Velimirović

Dnevi slovenske kulture v Istri v Istarski sabornici

V okviru letošnje prireditve Dnevi slovenske kulture v Istri so nas obiskali člani Društva baletnih umetnikov Slovenije. V prekrasni dvorani Istarske sabornice v Poreču so ustvarili izjemen večer. Za začetek koncerta so izbrali Valse fresco P. I. Čajkovskega, nato so sledila dela:

Balet v Istarski sabornici

Carmen G. Bizeta, Munecos R. Egüesa, Plava ptica P. I. Čajkovskega in druge baletne izvedbe. Odplesali so dvanajst koreografij ter nas s svojimi gibi in profesionalnostjo očarali. Povedati je treba, da smo si uresničili dolgoletno željo, ko smo jih povabili v goste. Menili smo, da

so prav Dnevi slovenske kulture pravi trenutek za predstavitev baletnih plesalcev našemu občinstvu. Za realizacijo baletnega koncerta se moramo posebej zahvaliti Miodragu Basailoviću, dolgoletnemu članu našega društva, ki je bil dolga leta poklicni baletni plesalec. Enako prisrčna hvala Vojku Vidmarju in Tomažu Rodetu, prejšnjemu in sedanjemu predsedniku izpišite kratico (DBUS), ki sta se odzvala našemu vabilu in nam pomagala, da smo baletni večer uspešno organizirali. Hvala asistentki Claudiji Sovre, ki nam je ob slovesu zagotovila, da se bodo z veseljem odzvali ponovnemu vabilu. Iskreno upamo, da bomo ponovno imeli priložnost uživati v čarobnem plesu in skladnih gibih odrskih umetnikov.

Miriam Pran, SKD Oljka

SKD Ajda ob Dnevh slovenske kulture v Istri

Kot doslej že tradicionalno je tretji oktobrski teden namenjen Dnevom slovenske kulture v Istri, ki smo jih letos zaključili v Umagu z gledališko predstavo Cirila Kosmača Tistega lepega dne v izvedbi Kulturnega društva Leskovec pri Krškem. Dneve slovenske kulture v Istri je pred petimi leti prvič organiziralo naše naj-

starejše društvo Istra Pulj, postopoma pa so se pridružila še druga, tako da so v lanskem letu sodelovala vsa, kar je odraz njihovega dobrega sodelovanja v sklopu Koordinacije istrskih slovenskih društev. Skupni plakat je vabil na pestre prireditve: literarne večere, razstave, koncerte ter filmske, gledališke in baletne predstave, in to ne le člane društev, ampak vse sokrajane in druge goste. Vsem smo želeli približati vsaj delček slovenske kulture, na katero smo pripadniki slovenske manjšine na Hrvaškem tako zelo ponosni. SKD Ajda Umag je letos v goste povabilo tudi odlično gledališko skupino iz Leskovca, domača Vokalna skupina pa je nastopila tudi na prireditvi v Buzetu.

Predstava Tistega lepega dne

Predsednica Skd Ajda Umag Danica Bojković, izreka čestitke za predstavo

Gledališko predstavo Tistega lepega dne smo si ogledali v soboto 24. 10. 2015 v dvorani Pučkog otvorenog učilišta Ante Babič v Umagu, ki je bila polna kot že dolgo ne. Odlični amaterski igralci KD Leskovec pri Krškem so nas "popeljali" v malo primorsko mestoce v čas italijanske okupacije, da smo se nasmejali duhovitim Kosmačevim zapletom in razpletom ter začutili njegovo domoljubje in željo po ohranitvi slovenske pesmi in jezika, ki so jo takratni oblastniki želeli zatreti.

Po predstavi smo v preddverju dvorane gledalci in nastopajoči nadaljevali prijetno druženje, ki so ga popestrile in posladkale članice skupine za ohranjanje slovenske kulinarične tradicije. Vsi smo bili mnenja, da bo treba tovrstna srečanja ponavljati, tako s slovenskimi društvi iz domovine kot tudi z drugimi društvi na Hrvaškem in od povsod drugod, kjer živijo naši rojaki.

Irena Blažić

Paola Stermotić - zborovska virtuozinja

Paola Stermotić je ime, znano daleč preko meja Istre. V Slovensko društvo je prišla potem, ko je bil za njo že dobršen del uspešne karirere in vodenje zbora začetnikov ni bil na njenem spisku želja. A vendar je sprejela izziv, drugače bi bilo v nasprotju z njenim značajem.

Pod njenim vodstvom je zrasel zbor Encijan, ki vabila na nastop prejema iz vseh koncev Evrope. Paolo v društvu vsi poznamo, a osebno ne prav veliko. Na profesionalnem področju je doživela velik uspeh in prav nič ji ni za zameriti, če ima včasih prevelike želje za možnosti majhnega društva. A takšna je. Ker želi dati vse od sebe, od drugih pričakuje isto. Rada dela s profesionalci, za zbor želi najboljše!

Najin dveurni pogovor sem za objavo močno skrajšala, saj bi ji sicer morali posvetiti celotno številko Mavrice! Kar niti ne bi bilo tako narobe.

Paola, kdaj si se srečala z glasbo?

Vse življenje pojem in igram. Ko sem imela tri leta, sva šli z mamo v Arena na koncert. In kar naenkrat me je videla plesati na odru! Dobila sem velik aplavz. S šestimi leti je zaradi zdravstvenih težav prišel k nam v Umag na obisk gospod, ki je bil prva violina Milanske Scale. Ko me je slišal peti, je rekel, da me bo naučil igrati violino. Nabavil mi je malo violino in me spremljal. Imela sem občutek, da

Paola Stermotič v dirigentskem zanosu

sem v sedmih nebesih. Izpitate za violino sem opravljala v Ljubljani! Že od malih nog je veza med nama s Slovenijo!

Zakaj v Ljubljani?

Moj mentor je na tleh bivše Jugoslavije cenil edino ljubljanski glasbeni konservatorij.

Tako se je zgodilo, da sem jaz, majhna pikica ob spremljavi tega velikana, s šestimi leti polagala izpit iz violine. Preostali so me gledali kot čudež, bila sem kot mali obetavni Paganini.

Pozneje, ko smo se preselili v Pulj, je moj prvi mentor na mojo veliko žalost umrl, nato so mi vsi rekli, da potrebujem profesorja "la fetó". Ko sem prišla do njega in rekla, da iščem pro. Lafeto me je klofnil tako močno, da sem ostala brez besed.

Violine nisem nikoli več prijela v roke. Preusmerila sem se na teoretični del, ki med drugim vsebuje tudi zborovsko petje. Imela sem srečo, da sem prišla v skupino prof. Slavka Zlatiča, ki je bil študent velikega kompozitorja Toscaninija. Bil je izredno natančen, zaradi česar so ga študenti sovražili, jaz pa oboževala. O enem zamahu roke je naredil celo filozofijo! Vedno so me impresionirali veliki ljudje, tisti, od katerih se lahko nekaj naučim in njihova strogost je meni povsem ustrezala. Ko sem prišla na pedagoško fakulteto, me je izbral za korepetitorico v akademskem zboru, ki ga je vodil! V tem času me je iskala Medulinska klapa, s katero smo v dveh letih naredili čudež, tretje leto pa v Studiu Ljubljana že posneli prvo ploščo!

Spomnim se, da je na Omiškem festivalu k nam prisedel Boris Dvornik in zapel z nami – vsi so bili zeleni od zavisti, mi pa navdušeni!

Kako je nastal Encijan!

K meni je prišla predsednica Slovenskega društva in mi ponudila zbor. Najprej sem rekla ne! Toda, ko sem kasneje videla proseči pogled Klaudije, sem pomislila, no, pa poskusimo.

Na začetku se mi je zdelo, da imam pred seboj zbor mlečnih zob. Razumeš? Kot stanje v otroških ustih: krivi, nametani, majhni, eden manjka... Vprašala sem se, če jih bom lahko kdaj postavila na pravo mesto? Začeli smo peti enostavne pesmi in nastopati. Medtem sem v Italijanskem društvu vodila odlično vokalno skupino Alta Marea. Ko je tam prišlo do nesporazumov, sem odšla, pevci pa so prišli k meni v Encijan. Zdaj so nuklearna skupina zbora, ki ga je dvignila na višji nivo.

In radi pojejo slovenske pesmi?

Zboristi so sprejeli slovensko pesem, ker je napolnjena z ljubeznijo do življenja. Istrani smo od nekdanj odprti ljudje, mogoče zaradi morja, pristanišča, ki nas povezuje s svetom; odprti za vse kulture, ki so tukaj pustile svoj pečat. Zahvaliti se je treba ljudem v društvu, tudi predsedstvu, ki ni štelo krvnih zrn, kar so nekateri poskušali. Nekateri so oporekali: »Mi smo Slovensko društvo. Tukaj morajo biti Slovenci!« Po drugi strani pa niso v društvo pripeljali nikogar od svojih slovenskih potomcev ali prijateljev.

Nekateri v društvu mislijo, da se zboru posveča preveč denarja in pozornosti. Kaj misliš o tem?

Zbor je telo, ki na dopadljiv način predstavlja društvo. Ko na gostovanjih napovemo, da smo zbor Encijan, vedo, da smo iz Pulja. Mi smo ambasadorji društva. Štejemo štirideset ljudi, le kdo jih lahko toliko zbere. Na vaje pridejo dvakrat na teden. Ko potujemo, si včasih sami plačajo spanje in hrano. Mislim, da zbor še premalo dobi, ker vem, kako je drugje. Ljudje so srečni, če imajo v društvu zbor, ki jih predstavlja. Poglej Splitski zbor. Povsod ga je dovolj, veliko gostuje, enako velja za zbor iz Zagreba. Toda njihova kvaliteta je vprašljiva.

Da se preveč namenja zboru, govori nekulturna in nevedna oseba, ki ne pozna zborovskega poslanstva in pomembnosti. Naše Kreativke, s katerimi dobro sodelujemo, na naših nastopih pokažejo svoja dela. Če ne bi bilo zbora, ne bi mogle razstavljati več kot enkrat na leto, in še to samo v domačem društvu. Če gredo z zborom, se predstavijo na višjem nivoju. Vsem, ki razmišljajo, da zbor dobi preveč, pošiljamo sporočilo, naj napišejo, kaj je njihov prispevek društvu in kako ga predstavljajo navzven in čez meje. Če bolje, kot to nalogo opravlja zbor, bom v trenutku odšla s priklonom in s spoštovanjem do njih.

Povej, koliko časa porabi član zbora za vaje

Štiri ure na teden so samo vaje v društvu. Pred nastopom še več. Ljudje dvakrat na teden, na svoje stroške potujejo tudi do

Paola in Encijan

dvajset kilometrov v eno stran. Doma se morajo naučiti besedila ali besede. Zbor se predstavlja v javnosti in lahko doživi tudi polom. Sekcije, ki delajo v društvu, so skrite očem javnosti. Če se pri delu zmotijo, tega ne prikažejo. Zbor je vedno pod prizmo ocenjevanja. Publika nas ocenjuje. Ne moremo počivati niti se kregati na vajah! Složno moramo delati, da lahko pozitivno predstavljamo sebe in društvo.

Kaj zbor še potrebuje?

Potrebujejo mlade glasove. Sedanji pevci delajo čudeže, ampak potrebujemo več mladih. Tukaj bi se morali izkazati člani društva. Slovenci, pripeljati bi morali svoje hčerkice, moške, prijatelje, brate, sestre. Tega si zelo želim.

Povej mi še kaj o sebi? O tebi veliko po-ve tvoja odločitev, da si pustila kariero v Italiji in dobro pokojnino ter se vrnila v Pulj, kjer si pet let negovala mamo.

Ko sem sprejela to odločitev, je bilo težko, a nisem je mogla pustiti same v trpljenju. Želela sem ji pomagati, kot je ona meni.

Kaj lahko poveš o družini?

Bruno (soprog op. a.) je moj angel. Razumem me, sprejema moje delo z ljubeznijo in bog ne daj, da bi kdo rekel kaj proti Encijanu. On je naš spremljevalec od začetka; če je potrebno, nas kritizira, ampak tudi pohvali. Tudi sinovi me podpirajo. Dogovorili smo se, da smo vsak božič skupaj, preostali čas pa preživlja kakor kdo. Ko smo imeli v Svetih srcih božični koncert je prišel sin direktno z deveturne poti iz Italije na koncert z majhnim otrokom v košari. Starejši vnuk je imel takrat tri leta, vendar se ni pritoževal.

Drugi sin Boris, živi v Puli in vodi tečaje preživetja v naravi (Extremesurvive). Boris je tudi avtor logotipa za Encijan. Organiziral nam je tečaj preživljanja v naravi. Ko iz Slovenije pridejo otroci s posebnimi potrebami, jim uredi določene ugodnosti za tukajšnje bivanje. Prosto-voljno vodi otroško skupino Bosonogi, njeni člani se sestajajo ob petkih. Vsi moji otroci so nagnjeni k dobroti in nudenju pomoči. Tako so vzgojeni. Moja družina mi je v veliko podporo. Ko imam kakšno dilemo, se z njimi posvetujem, zelo so kreativni. Encijan je del naše družine. To, kar imajo radi starši, imajo radi tudi otroci. Vse je odvisno od tega, kako govoriš o kom ali čem. Tako otroci tudi sprejmejo. Če bi govorila slabšalno o zboru, bi najbrž tudi oni drugače razumeli moje delo. Vendar vedno pravim, da so Encijanci čudoviti. Eden od sinov živi v Italiji. V Italiji je študiral na politehniko. Bil je najboljši študent. Opazila ga je neka ameriška firma in takoj, ko je diplo-

miral, so mu ponudili službo. Poklicali so ga tudi v Google, vendar je zadovoljen tukaj, kjer je.

Kaže, da ga pogrešaš.

Mama mora dati otrokom priložnost, da se samostojno razvijajo. Ne sme jih zadrževati zase. Da, zelo mi manjka, vendar mu tega ne morem reči. Srečna sem, ko pride, in srečna, ker je on srečen.

Paola in predsednik zbora Encijan Branko Velimirović

Kaj bi rada sporočila bralcem?

Rada bi z bralci delila delček pisma, ki sem ga prejela od člana zbora nekoč v Italiji po enem izmed gostovanj.

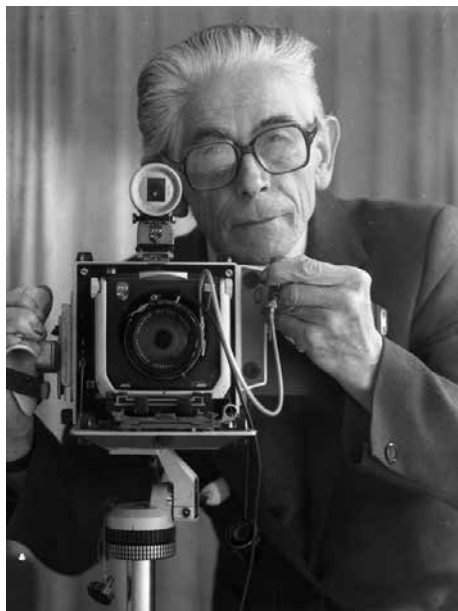
Sedim v avtu, pred hišo in jočem, ker sem srečen. Ni prvič, da se mi je to zgodilo, tako je vsakič, ko potujem z zborom. Srečen sem, ker imam v zboru veliko prijateljev z veliko začetnico. Na vsakem izletu imam priložnost, da člane zbora še bolje spoznam. In nikoli nisem bil razočaran, nasprotno. Opažam, da ob meni stojijo čustvene in dobre osebe, ki jih moraš imeti rad. Strast do petja, druženje in vse, kar prinese zbor, je vrednota. Spomnim se trenutka, ko se nam je približal starec in nam dal kompliment za petje. Spogledali smo se, vstali in zanj zapeli pesem. To je zbor. To smo mi! Enako smo peli skupaj z drugimi zbori. Naše prijateljstvo se širi po svetu. Tisti, ki ne pojejo v zboru, ne vedo, kaj to pomeni. Je zelo pozitivna energija, ki gre v dušo. Želim in hočem deliti to z vami.

S kovčkom v roki grem v hišo, zaprem vrata. Kmalu bom šel v službo, a do naslednjega nastopa bom živel od spominov, ki mi bodo delali družbo. Hvaležen sem družini, ki mi dovoli, da sem lahko v zboru.

To je nekaj, kar ti da moč za delo naprej. Zbor zelo veliko pomeni ljudem. Je duševna hrana.

Za konec bi se rada zahvalila vsem sodelavcem v zboru; vsem, ki obiskujejo naše koncerte, in vsem podpornikom našega dela. Vsem res iskrena hvala.

Gostovanje treh razstav Alojza Orla v Ljubljani

Alojz Orel: Avtoportret

Letos so se 3. julija z otvoritvijo razstave Alojza Orla, Ljubljančana iz Pulja, začeli dnevi slovenskih izseljencev Dobrodošli doma. Razstava, prirejena za Ljubljano, je sinteza treh razstav postavljenih v preteklih dveh letih v Pulju. Hkrati pomeni sodelovanje dveh mest (Ljubljane in Pulja) na poseben način, ki se je naključno simbolično prekril s podatkom, ki združuje slovenske izseljence z matično deželo.

Namreč, avtor fotografij Alojz Orel, ki se ga domača puljska publika k sreči še dobro spominja, je rojen Ljubljančan, in hkrati naturizirani Puljčan. V naše

mesto se je po spletu okoliščin preselil leta 1947 in tu živel do smrti 2002. Šele potem se je stroka začela resneje ukvarjati z njegovim opusom, avtorskim in družbenim pomenom, izjemnimi zaslugami za soustvarjanje kulturne scene v Pulju. Pripoznava mu tudi ključno vlogo v ustvarjanju prvih turističnih pobud in najbolj vidni prispevek k celotni vizualni podobi mesta. To so le nekatere njegovih odlik, ki jih je potrebno poudariti. Zaradi silne delovne vneme do konca življenja je trpela popularizacija njegovega dela, saj sam ni preveč skrbel za lastno promocijo – bil je namreč človek dejanj.

Kulturno življenje in razmah mesta Pulj v drugi polovici 20. stoletja so zagotovo zaznamovali tudi številni Slovenci, ki so s profesionalnim in osebnim prizadevanjem so ustvarili stebre kulturnih inštitucij in manifestacij. Naj naštejemo le nekaj najpomembnejših ustvarjalcev in njihovih dosežkov: Štefan Mlakar – Arheološki muzej Istre, Marijan Rotar – Festival jugoslovanskega igranega filma, Lojze Štendeker – Istrsko narodno gledališče, Martin Bizjak – FJIF, MA-FAF, Društvo likovnih umetnikov. Med 'očete' sodobne puljske kulturne scene sodi tudi Alojz Orel, ki je zapustil zajetno fotografsko umetniško in dokumentarno zapuščino, katere delček je bil razstavljen tudi v njegovi rojstni Ljubljani, katera pa ga slabo ali sploh ne pozna.

Orlova razstava je nastala s sodelovanjem petih inštitucij: Zgodovinskega in pomorskega muzeja Istre iz Pulja, Muzeja sodobne umetnosti Istre iz Pulja, Narodne in univerzitetne knjižnice iz Ljubljane in

Zbor Encijan na otvoritvi razstave v NUK-u

Slovenske akademije znanosti in umetnosti iz Ljubljane ter Združenja slovenske izseljenske matice. Prav ta povezava nas še posebej veseli.

Na otvoritvi razstave so se nam pridružili voditelji številnih inštitucij, med drugimi: Gracijano Kešac, ravnatelj Povijesnog i pomorskog muzeja Istre; Martina Rozman Salobir, ravnateljica Narodne univerzitetne knjižnice; visoki uradniki mesta Pulj in Istrske Županije ter Gorazd Žmavc, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Otvoritev je potekala po utečenem protokolu na obeh lokacijah: v NUK-u in v Atriju ZRC-ja. Na koncu prvega protokolarnega dela je zapel mešani pevski zbor Encijan iz Pulja, po otvoritvi v Atriju pa je sledil ogled posnetka pogovora z Alojzom Orlom, ki ga je posnel Igor Galo.

Dogajanje, ki je zaznamovalo celotno prireditvev, katera je sicer potekala na dveh lokacijah in prijetnem sprehodu med njima: NUK-om in Atrijem ZRC-ja, je odmevalo slabih deset metrov nižje. To je bilo druženje med Puljčani, prispelimi z organiziranim avtobusom, in Ljubljančani, ki so se prišli na otvoritev. Sproščeno čebljanje med ogledom razstav in dokumentarnega posnetka z intervjujem Alojza Orla, ki nam ga je posodilo Mesto Pulj, se je zaradi izjemno posrečene bližine lokacij, prijetno tople poletne noči in vseh čarov ljubljanskega starega mestnega jedra prelilo v druženje pozno v noč. Zato je postal povratak domov za večino Puljčanov pre zgodnji, čeprav je bil že skoraj polnočen. Tri razstave Alojza Orla v Ljubljani so zajele le delček ustvarjanja tega vsestranskega fotografa, umetnika in pion-

irja v tehniki barvne solarizacije. Razstave so bolj pregledne in dokumentaristične narave. Na svojevrsten način so avtorja v njegovem rojstnem kraju prvič predstavile puljski, ljubljanski in mednarodni publikli, tako laični kot strokovni. Upamo, da pomenijo le začetno predstavitev tega umetnika, njegovih avtorskih in umetniških fotografij ter vseh preostalih žanrov, s katerimi se je ukvarjal.

Tina Širec Džodan

12. vseslovensko srečanje na Hrvaškem

Tradicionalne prireditve, ki je letos potekala v Rabcu, so se udeležila slovenska društva od Buzeta do Dubrovnika, skupaj čez 300 članov različnih društev. Organizator srečanja je Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, s pomočjo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Predsednik zveze **Darko Šonc** je v svojem govoru izrazil željo, da bi srečanje prihodnje leto prvič pripravili

Z leve: V. V. Zmaić, R. Merljak, G. Žmavc, K. Velimirović

v Sloveniji, kar je minister za Slovence v zamejstvu in po svetu **Gorazd Žmavc** sprejel kot dobro zamisel in obljubil pomoč pri organizaciji.

Iz Slovenskega društva Istra se je prireditve udeležilo petdeset članov društva. V čudovitem vremenu in veseli družbi ter slovenski glasbi, smo preživeli prijeten dan.

Vesna Vukšinić Zmaić

Fažani z ljubeznijo

Multikulturna prireditve **Fažani z ljubeznijo**, ki jo organizira srbska nacionalna manjšina, se je letos septembra, odvijala tretje leto zapored. V osrčju Fažane, na Trgu Kuzme i Damjana, so nastopila kulturna umetniška društva različnih manjšin iz različnih koncev Hrvaške. Občinstvu so se predstavili KUD Prosvjeta Daruvar, Madžarsko kulturno društvo Moricz Zsigmond in seveda naš zbor Encijan. Prireditve so zaokrožili z avtohtono kulinarčno ponudbo in razstavo ročnih del. Nastopajoči so poželi aplavz, naš zbor pa največjega!

Vesna Vukšinić Zmaić

Bruselj

Oktobra letos smo predstavniki nacionalnih manjšin v Istri prejeli prijazno vabilo na ogled Evropskega parlamenta v Bruselj. Pobudnik in gostitelj je bil istrski zastopnik v Evropskem parlamentu Ivan Jakovčič. Velikodušno vabilo bi bilo nehvaležno zavriniti, a veselje je grenila misel, da nas do Bruslja čaka 1400 km poti.

Iz Pulja smo se odpravili v nedeljo 8. 11. 2015, ob 17. uri. Pred nami je bilo dvajset ur vožnje in še dobro, da je bila volilna nedelja, tako so nam dolgo pot popostrile informacije o volilnih rezultatih, za humor in dobro vzdušje v avtobusu pa so poskrbeli nekateri sopotniki, ki jim kljub utrujenosti ni manjkalo energije!

Pod vplivom nedavnih dogodkov, ki so se odvijali v Parizu človek težko verjame, da

smo brez zastojev na mejah in kazanja osebnih dokumentov prešli ozemlje petih držav. Na cilj smo prispeli 9. 11. ob 12. uri, kjer nas je pozdravil nekdanji dopisnik HRT Željko Korpar. V hotelu smo se zgolj preoblekli in že hiteli v center Bruslja, kjer smo v samopostrežnem lokalu pojedli hitro kosilo in odšli proti Evropskem parlamentu. Prvo kontrolo dokumentov smo doživeli prav tam, stopili skozi detektor kovin, naša ročna prtljaga pa čez rentgen. A to je postopek, ki ga boste doživeli na recepciji vsakega parlamenta.

Organizacijo in delovanje nam je sicer v hrvaškem jeziku predstavila rojakinja Urška Dolinšek, ki je zadolžena za sprejem skupin in promocijo dela Evropskega parlamenta. Ljudje veliko beremo in slišimo o Bruslju in njegovem aparatu. Zdi se nam da gre za zapleten sistem birokracije, kje ne veš kdo pije, a plačamo

Predstavniki manjšin iz Istre na ogledu Evropskega parlamenta v Bruslju.

Deček - simbol Bruslja

vedno navadni državljani. Resnica je, da se tam zelo dobo ve, kaj kdo dela, nobena odločitev pa ni sprejeta brez soglasja predstavnikov vseh članic Evropske unije. Tako naslednjič, ko slišite, da "nam je nekaj določil Bruselj", ne vzemite tega prav dobesedno. To je stavek, s katerem politiki prelagajo odgovornost. In to kot veste, zelo radi počnejo! Ko se v Bruslju sprejemajo zakoni je zraven namreč tudi glas naših političnih predstavnikov, nemalokrat pa je dokončna regulacija zakona prepuščena posamezni članici. Lepo je bilo slišati našega gostitelja Ivana Jakovčiča, da se v EU parlamentu predstavniki iz regije dobro razumejo in skupaj sodelujejo na mednarodnih projektih. Jakovčič, ki prihaja iz Istrskega demokratskega sabora, v EU parlamentu pa sedi v vrstah Zveze liberalnih

demokratov Evrope verjame, da lahko le v slogi kaj dosežemo in prav zaradi tega tudi njegovo vabilo istrskim nacionalnim manjšinam. Prisluhnil je predlogom in vprašanjem zaustavili pa smo se na poglavju o evropskih razpisih. Če se prebiješ čez vso dokumentacijo in uspeš na razpisu dobiti sredstva je eno, drugo pa, da so sredstva izplačana šele po izvedbi projekta, društva pa nimajo lastnih sredstev s katerimi bi jih pred tem lahko kreditirala.

Pogovor se je zavlekel večerne ure, ko smo si na kratko še ogledali osrednjo dvorano parlamenta in se napotili na večerjo. Po slavnem in okusnem pivskem golažu kuhanem v pivi smo se nekateri kljub utrujenosti odpravili še na ogled središča mesta drugi pa k počitku.

Željko Korpar je odličen vodič in pripovedovalec zgodb, ki v Bruslju živi že 15 let. Odlično pozna zgodovino države in mesta ter vseh ključna obdobja, ki so vplivale na današnjo podobo Evrope in vlogo, ki jo v njej igra Belgija. Pospremil nas je v nočni Bruselj, ki pa za nas, utrujene popotnike, ni trajal dlje kot do enajstih zvečer! Naslednji dan nas je čakal še kratek ogled mesta in dolga pot proti domu.

Bruselj ni samo sedež evropskega parlamenta, kot je bila napačna predstava večine nas, ki smo ga obiskali prvič. Je mesto osupljive arhitekture, zanimive zgodovine, ozkih ulic s čudovitimi izložbami in prijaznih ljudi. Jaz se še vrnem. Naslednjič z letalom in v upanju, da ga aktualni dogodki ne bodo spremenili.

Vesna Vukšinič Zmaić

Gluten

V naših krajih se težko izognemo živilom iz pšenice, saj je kulinarika prežeta z recepti, ki jo vsebujejo in sežejo daleč v arhivske kuharice. A dejstvo je, da je danes vse več ljudi občutljivih za jedi iz žitaric, ki vsebujejo gluten, rastlinsko beljakovino, s katero je povezanih čez 50 bolezni. Osnovna diagnosticirana bolezen pa se imenuje celiakija.

Kaj je torej problem?

Gluten je latinska beseda za lepilo in ponazarja njegovo lastnost – lepljivost, ki jo dodatno aktiviramo z gnetenjem ali mešanjem. Kvas v kombinaciji z glutenom omogoča vzhajanje testa, v katerem med fermentacijo sprošča mehurčke ogljikovega dioksida, ki bi brez vsebnosti lepljivega glutena ušli iz zmesi, tako pa testo vzhaja. Izdelki iz pšenice, ječmena ali rži vsebujejo veliko glutena.

Celiakijo je opredeljena za imunsko pogojeno kronično bolezen, ki se razvije ravno zaradi preobčutljivosti za gluten. Pri tem kroničnem obolenju pride

predvsem do okvare tankega črevesa. Običajno se razvije pri dojenčkih med 6. in 18. mesecem starosti, vendar se lahko pojavi tudi pozneje. Predstavljamo nekaj najpogostnejših simptomov občutljivosti na gluten. Zaradi okvare tankega črevesa pride do nepravilnega vsrkavanja (absorpcije) hranil in pomanjkanja vitaminov ter mineralov, ki jih telo potrebuje za zdravo in kakovostno življenje.

1. Diagnoza avtoimunske bolezni, kot so: revmatoidni artritis, eritematozni lupus, luskavica (psoriza) ali multipla skleroza.
2. Vnetje, otekanje ali bolečine v sklepih
3. Prebavne težave, kot so vetrovi, napihnjenost, driska ali celo zaprtje.
4. Težave s hormonskim neravnovesjem
5. Postavljena diagnoza kronične utrujenosti ali fibromialgije (bolečin v vratu, ramenih, slab spanec in izčrpanost).
6. Težave z razpoloženjem, kot so živčna napetost, tesnoba, depresija, nihanje razpoloženja.

Najboljši način, da izveste, ali ste občutljivi za gluten, je tritedenska ločevalna dieta. Če se takrat počutite neprimerno bolje, boste vedeli, da tiči odgovor za vaše probleme v spremembi prehrane. Način prehranjevanja je menda samo navada. Med prebivalstvom s povečanim neprejšanjem (intoletanco) glutena so posamezniki, ki se spoprijemajo s to težavo, razvili številne brezglutenske recepte. Pšenica je resda že dolgo v naši kulinariki, vendar so že naši predniki posegali po domači, nepredelani hrani ter predvsem po ajdovi in koruzni moki, ki ne vsebujejo glutena. Na prodajnih policah je izbira izdelkov brez glutena vse večja, a je v

posameznih trgovinah tudi ta povezana s povpraševanjem kupcev. Glutena ne vsebujejo: amarant niti koruzna moka, prosena, riževa, ajdova in tapiokina moka. Pokušajte in preskušajte ter začnite raziskovati nove kuharske recepte in zaživite bolj zdravo in zadovoljno življenje. Pri vašem trgovcu pa se pozanimajte, koliko ustrezne hrane vam lahko ponudi.

Vesna Vukšinič Zmaič

Praznični recept: medenjaki

Čas praznikov je. Zunaj ni povsem mrzlo vendar je noter topleje, če še diši, pa toliko lepše! Pri nas bo zadišalo po sladkem, ker rada pečem in uživam, ko v stanovanju diši po sveže pečenih piškotih. Z vami bom delila recept za medenjake, ki so tradicionalna prednovoletna slaščica.

V starih časih so medenjake oblikovali v srca in izdatno okrasili ter podarjali drug drugemu z ljubezenskimi sporočili. Tako imenovana lectova srca so se pojavila leta 1700 izpod rok medicarjev. Sredica je iz medenega testa, ki ga je treba sušiti tudi do tri dni, da obstane do deset let. Izvor lectovih src ni znan, najdemo jih od Slovaške, Nemčije, Avstrije, Slovenije, Švice do Hrvaške. Medenjaki pa so se pojavili že leta 900, ko sladkorja še niso poznali in je bilo glavno sladilo med.

Pa pogledjmo recept;

500 g moke / 3 jajca / 130 g sladkorja / 125 g medu / 125 g margarine / cimeta / limonina lupinica / 1/2 žličke sode bikarbone / beljak / orehi

Rumenjake in 65 g sladkorja penasto umešamo. Primešamo med, margarino, cimeta in limonino lupinico. Dodamo moko in sodo. Beljake stepamo v sneg, postopoma dodamo 65 g sladkorja. Rahlo vmešamo v testo. Iz testa oblikujemo kroge. Po vrhu premažemo z beljakom. Na sredino piškota položimo pol oreha. Pečemo na 180°C približno 15 minut.

In da ne bo tako kot v revijah, kjer je na eni strani recept za torto, na drugi pa shujševalne tablete, vam priporočam brezglutenske medenjake.

Mešajte ajdovo 250 g, rižovo 150 g in tapiokino moko 100 g. Jaz sem poskušala in moram priznati, da so odlični! Prav tako mi je všeč razmerje aromatičnih sestavin cimeta, meda in limonine skorje, saj nobena od arom ne dominira. Testo je precej mokro, zato ga odvezajte kar z žlico in z rokami oblikujete.

Naj tudi v vaši kuhinji zadiši po praznikih!

Vesna Vukšinič Zmaič

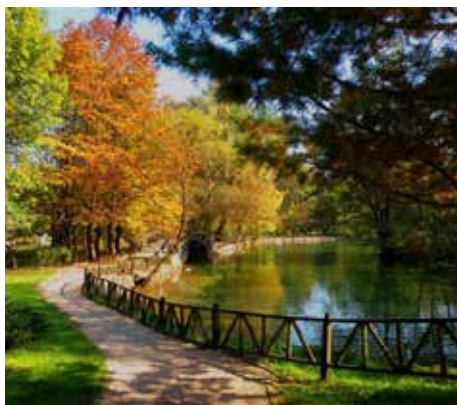
Doči če dan

Doči će draga dan
 kad ti neću moči dodirnuti dlan.
 Ali znaj ipak ćeš
 doči u moj san.

Zato raduj se
 sad životu,
 budi vesela!
 Ko zna što nam donosi sudbina.

Onda kad vrijeme mine
 bit će nam hladne zime
 možda skupa nećemo više biti
 a jedan za drugim ćemo suze liti!

Štefanija Sliško

Iskrica

“Če hoćeš postati moder, se nauči pametno spraševati, pazljivo poslušati, mirno odgovarjati in umolkniti, ko nimaš več kaj reči.”

Johann Lavater

**Vesel božič in srečno novo leto 2016!
Čestit Božić i sretna nova 2016 godina!**

